

INDUSTRIENS UTREDNING SINSTITUT

Internationell ekonomisk statistik

INTERNATIONELL
EKONOMISK STATISTIK

INDUSTRIENS UTREDNINGSPENSTITUT

Förord

Vid diskussion av olika aktuella ekonomiska problem föreligger det ständigt ett behov av att jämföra den svenska utvecklingen med utvecklingen i andra länder. Sådana jämförelser stöter dock på vissa svårigheter dels därför att det kan vara besvärligt att få tag på de utländska uppgifter, som man söker, dels därför att det som regel är svårt att bedöma i vad mån de utländska sifferserierna verkligen är jämförbara med de svenska.

Det har därför inom Industriens Utredningsinstitut förefallit oss vara av ett visst värde att försöka sammanställa tillgängliga uppgifter rörande den ekonomiska utvecklingen i Sverige och vissa andra länder och göra ett försök till belysning av de olika seriernas jämförbarhet.

Föreliggande stencil utgör resultatet av ett sådant sammanställningsarbete. Vi har därvid inte belyst alla de områden av det ekonomiska livet, som man kunde tänka sig att ta upp, utan endast berört ett fåtal. Urvalet av de områden som behandlats har skett med hänsyn dels till vad vi föreställt oss i första hand kunna vara av intresse, dels till i vad mån liknande jämförelser redan finns utförda.

Avslutningsvis presenteras en förteckning över de viktigaste utländska publikationerna på detta område.

Stockholm den 17 maj 1957

Jan Wallander

Innehållsförteckning

	Sid.
Bruttonationalprodukten	3
Investeringarna	10
Industriproduktionen	14
Arbetskraftens storlek och sammansättning	25
Kort orientering om de internationella statistiska publikationerna	29

BRUTTONATIONALPRODUKTEN

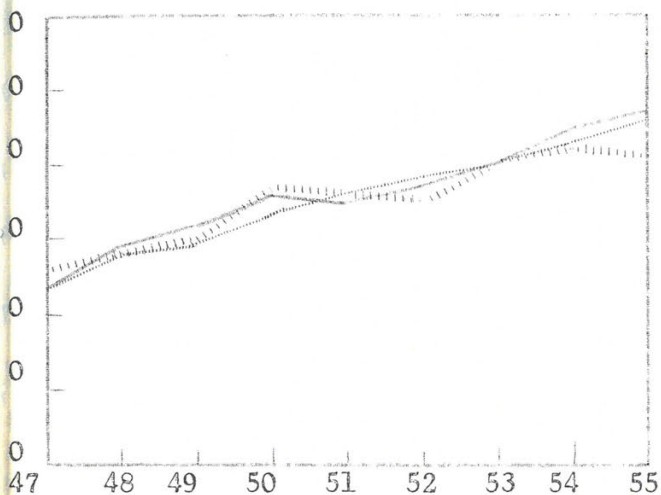
Bruttonationalprodukten i ett land under en viss tidsperiod, vanligen ett år, omfattar summan av storleken av den privata konsumtionen, den offentliga konsumtionen, bruttoinvesteringarna, lagerförändringarna samt bytesbalansens saldo under den studerade tidsperioden. Vissa av de statistiska svårigheter, som man stöter på vid internationella jämförelser av bruttonationalprodukten och dess delar diskuteras i slutet av detta kapitel. Här skall endast nämnas att det hittills allvarligaste försöket att sammanföra och likartat behandla de olika europeiska ländernas beräkningar av bruttonationalprodukten gjorts av sekretariatet vid Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (OECE) i Paris, som upprättat och definierat ett standardiserat system för nationella räkenskaper¹⁾. Detta har alla medlemsländerna åtagit sig att tillämpa, något som dock icke synes låta sig göra utan svårigheter.

Här föreliggande sammanställning av bruttonationalproduktens utveckling och fördelning i de viktigaste industriländerna bygger på nationalräkenskaper, vilka omarbetats efter det standardiserade systemets principer. Den volymmässiga utvecklingen av bruttonationalprodukten i flertalet västeuropeiska länder samt i USA och Canada under efterkrigstiden framgår av diagrammen på följande sidor. I diagrammen har också redovisats den volymmässiga utvecklingen av bruttonationalprodukten per capita i de olika länderna. Beroende på befolkningsökningen har som framgår av diagrammen ökningen per capita inte varit lika stor som den totala ökningen.

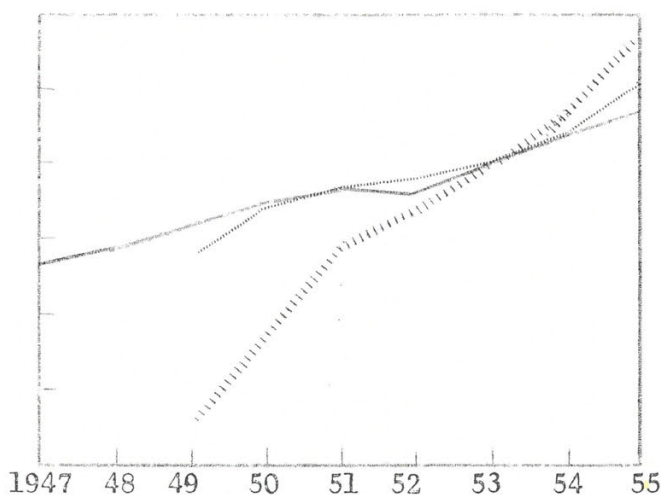
De flesta västeuropeiska länderna hade 1950 volymmässigt sett nått förkrigstidens nivå beträffande bruttonationalprodukten och några av dem låg t.o.m. betydligt över förkrignivån. I många fall har emellertid sedan 1950 tillväxttakten börjat avta. Man räknar sålunda med att den årliga ökningen av bruttonationalprodukten per capita för samtliga OECE:s medlemsstater under perioden 1947-50 var cirka 6 procent, medan den mellan 1950-55 uppgick till cirka 4 procent. Enskilda länder har emellertid uppvisat stora avvikelser från den generella trenden. Västtysklands tillväxtkvot har t.ex., såsom framgår av diagrammen starkt överskridit den genomsnittliga. Frankrike, Holland och Italien har också haft en kraftig ökning av bruttonationalproduktens volym per capita.

1) A Standardised System of National Accounts' (OECE, 1952).

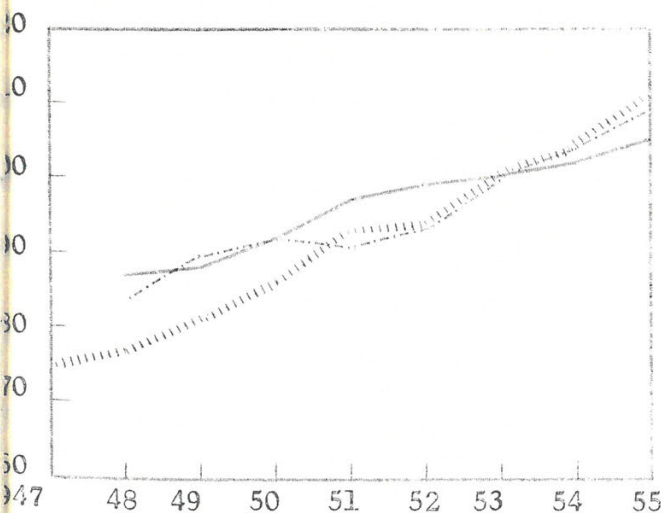
Bruttonationalprodukten per capita. Volymindex 1953=100

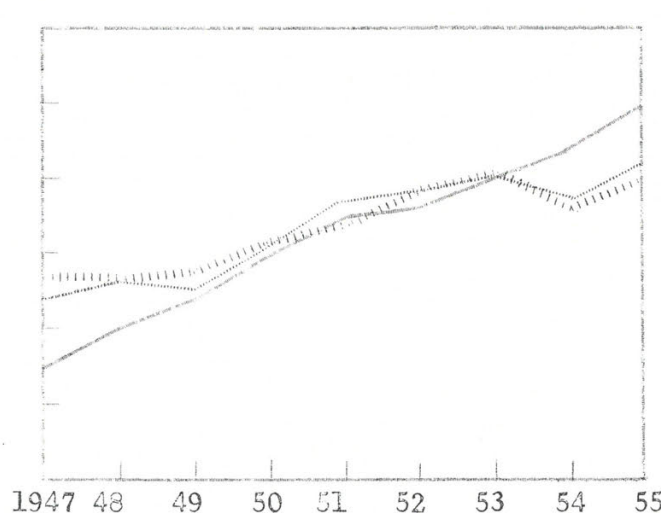
— Sverige
 - - - Norge
 Danmark

— England
 - - - Frankrike
 V.Tyskland

— Belgien
 - - - Holland
 Italien

— Samtliga OEEC-medlemmar
 - - - USA
 Canada

Källa: OEEC Statistical Bulletins 1957:1

I stapeldiagrammen på nästa sida ges en bild av bruttonationalproduktens procentuella fördelning på investeringar i fast kapital, offentlig konsumtion och privat konsumtion¹⁾ under åren 1938, 1947 och 1955²⁾ i de olika länderna samt exportens och importens storlek i procent av bruttonationalprodukten för motsvarande år. Ett genomgående drag i utvecklingen, om man bortser från Italien, tycks ha varit, att den privata konsumtionens andel minskat sedan förkrigstiden, medan den offentliga konsumtionen tagit en allt större del av nationalprodukten i anspråk. Av siffrorna över exportens och importens relativa storlek framgår att denna är större för de mindre industriländerna och att utrikeshandelns betydelse för dessa länder tycks ha ökat jämfört med förkrigstiden.

I nedanstående tabell visas den privata (p) och offentliga (o) konsumtionens förändringar sedan 1950, och som jämförelse har medtagits befolkningsförändringen mellan 1950 och 1955. Västtyskland har som synes haft den största ökningen av den privata konsumtionen medan den offentliga konsumtionen stigit kraftigast i USA. Den privata konsumtionen har utvecklats långsammast i Belgien, Danmark och England medan Norge kan uppvisa den långsammaste ökningen beträffande den offentliga konsumtionen.

Utvecklingen av den offentliga och privata konsumtionen 1950-1955 (i 1954 års priser)

		1951	1952	1953	1954	1955	Befolkningsförändring- ar i % dec 1949-dec 1955
Index: 1950=100							
Sverige	o	105	111	119	127	131	
	p	99	102	104	109	112	+ 4,4
Norge	o	105	110	117	121	118	
	p	100	105	108	113	117	+ 5,9
Danmark	o	108	114	121	128	130	
	p	97	97	101	106	104	+ 4,4 ³⁾
England	o	109	120	123	122	120	
	p	99	98	102	106	109	+ 1,3 ³⁾
Frankrike	o	106	121	123	113	-	
	p	105	109	113	118	127	+ 4,5
V.Tyskland	o	109	125	123	130	133	
	p	108	117	128	139	154	+ 6,6
Belgien	o	116	128	136	133	129	
	p	100	101	101	103	104	+ 3,1
Holland	o	102	108	117	123	135	
	p	97	98	102	108	116	+ 7,9
Italien	o	115	130	127	139	140	
	p	105	109	118	120	126	+ 3,6
Samtl.OEEC- medlemmar	o	108	120	123	123	124	
	p	103	106	111	116	122	+ 5,2
USA	o	148	176	187	170	161	
	p	100	103	108	109	117	+10,8
Canada	o	130	158	161	154	154	
	p	100	106	111	115	123	+16,2

1) Att summorna inte blir lika med 100 beror på att hänsyn inte tagits till lagerförändringarna och bytesbalansens saldo.

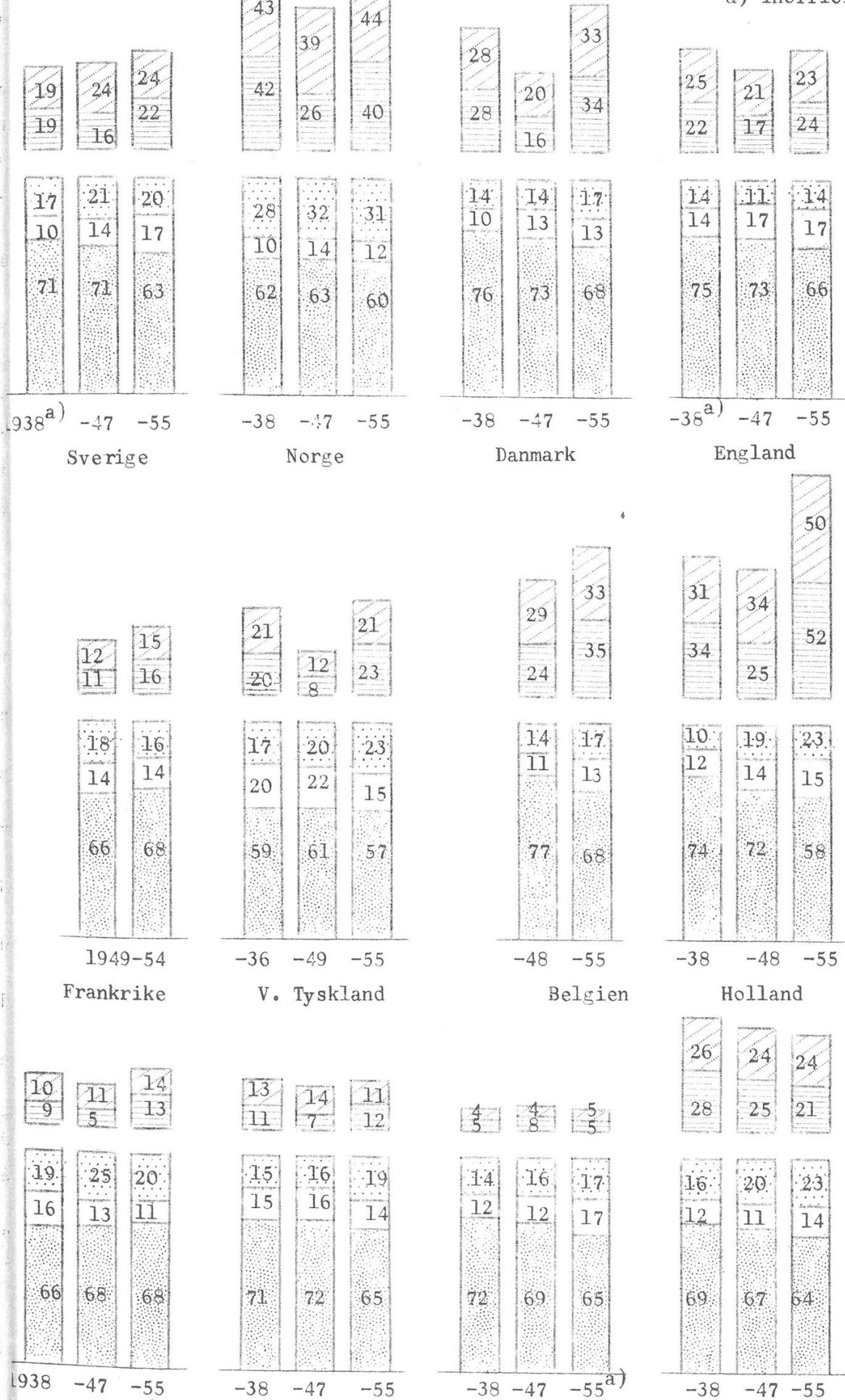
2) I vissa fall andra jämförelseår, beroende på bristande statistik.

3) Dec 1949 - juni 1955.

Internationalproduktens procentuella fördelning på olika användningsområden (i 1954 års priser)

Privat konsumtion
 Offentlig konsumtion
 Bruttoinvesteringar
 Export
 Import

a) inofficiella data

Efter dessa inledande jämförelser torde det vara lämpligt att peka på några av de statistiska svårigheter, som uppkommer vid internationella jämförelser av det här slaget.

Det är lättförståeligt att man under aggregeringen av storheter av så skiftande beskaffenhet i enskilda länder utgått från olika definitioner. Genom det tidigare nämnda internationella standardiserade systemet har man, åtminstone för Västeuropas del, skapat möjligheter att komma till rätta med en del av dessa svårigheter. Man omgrupperar och omplacerar poster, som ingår i medlemsländernas nationalräkenskaper efter det standardiserade systemets principer och därigenom erhålles internationellt någorlunda jämförbara total kategorier. Vi skall söka belysa förfarandet med ett konkret exempel.

Sverige, i likhet med de andra skandinaviska länderna, inkluderar alltså reparations- och underhållsutgifterna bland bruttoinvesteringarna. Jämför man siffror för den svenska nationalprodukten och dess sammansättning i Konjunkturinstitutets höstrapport för 1955 (A:28) med motsvarande uppgifter i OEEC:s publikation General Statistics (April 1956, s. 103), finner man att OEEC:s totalbelopp motsvaras av Konjunkturinstitutets minus de ovannämnda underhållsutgifterna. Betraktar man sedan den framkomna nationalproduktens procentuella sammansättning visar det sig att ingen skillnad föreligger mellan den svenska och internationella källan i fråga om den privata konsumtionen samt i fråga om exporten-importen av varor och tjänster, men att den offentliga konsumtionen framstår som relativt mindre och bruttoinvesteringarna som relativt större i Konjunkturinstitutets rapport. Skillnaden består i att man vid OEEC:s omarbetning av de svenska uppgifterna dels icke tagit med reparationer och underhåll, dels överflyttat till den offentliga konsumtionen de militära investeringarna, som i Konjunkturinstitutets rapport redovisas bland de offentliga investeringarna.

Man måste emellertid vara på det klara med att man, när en sådan ingående bearbetning ägt rum för alla länder, endast tagit ett första steg mot en bättre internationell jämförbarhet av ifrågakvarande storheter. Ytterligare svårigheter är bl.a. de faror, som ligger i ett oenhetligt statistiskt insamlingsförfarande och en rik flora av olika vägningar vid uträkningar av volymindex.

Bruttonationalprodukten. Volyminde: 1953=100

	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Sverige	80	85	89	94	94	96	100	105	109
Norge	79	84	86	91	94	98	100	104	108
Danmark	81	85	87	95	94	95	100	103	102
England	85	87	90	94	97	96	100	105	108
Frankrike	-	-	85	92	95	97	100	105	113 ^{a)}
V.Tyskland	-	-	63	75	88	93	100	108	120
Belgien	-	85	87	91	95	97	100	103	106
Holland	-	79	85	88	89	92	100	105	112
Italien	72	74	79	84	91	93	100	105	112
Samtliga OEEC-medlemmar	71	76	82	88	93	95	100	105	111
U.S.A.	76	79	79	87	93	96	100	98	106
Canada	76	76	79	85	89	96	100	98	106

Bruttonationalprodukten per capita. Volyminde: 1953=100

	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Sverige	84	89	92	96	95	97	100	105	107
Norge	84	88	89	93	96	98	100	103	106
Danmark	86	88	90	97	96	95	100	102	101
England	87	89	92	95	97	96	100	104	107
Frankrike	-	-	88	94	97	98	100	104	111 ^{a)}
V.Tyskland	-	-	66	77	89	94	100	107	117
Belgien	-	87	88	92	97	98	100	102	105
Holland	-	84	90	92	91	93	100	104	110
Italien	75	77	81	86	93	94	100	104	111
Samtliga OEEC-medlemmar	75	80	84	90	95	96	100	104	110
U.S.A.	84	86	85	91	97	98	100	97	102
Canada	87	86	87	91	94	98	100	96	100

a) inofficiella data

Källa: OEEC Statistical Bulletins 1957:1

De fasta kapitalinvesteringarnas relativa andel av bruttonationalprodukten varierar, som framgått av det föregående, högst avsevärt från det ena landet till det andra och detsamma gäller även för investeringarnas fördelning på olika områden av samhällsekonomin.

Under de första efterkrigsåren inriktades investeringarna på basindustrierna, inkl. bränsle och kraft, och på transportväsendet för att på detta sätt fylla de mest trängande återuppbyggnadsbehoven. Fram till 1950 hade de flesta västeuropeiska länderna, med undantag för Västtyskland och Italien, uppnått förkrigstidens investeringsnivå. De fasta kapitalinvesteringarnas utveckling under 50-talet framgår av nedanstående tabell samt av diagrammen på sid. 12. I tabellen anges bruttoinvesteringarnas andel av bruttonationalprodukten under åren 1950-55.

Bruttoinvesteringarnas andel av bruttonationalprodukten

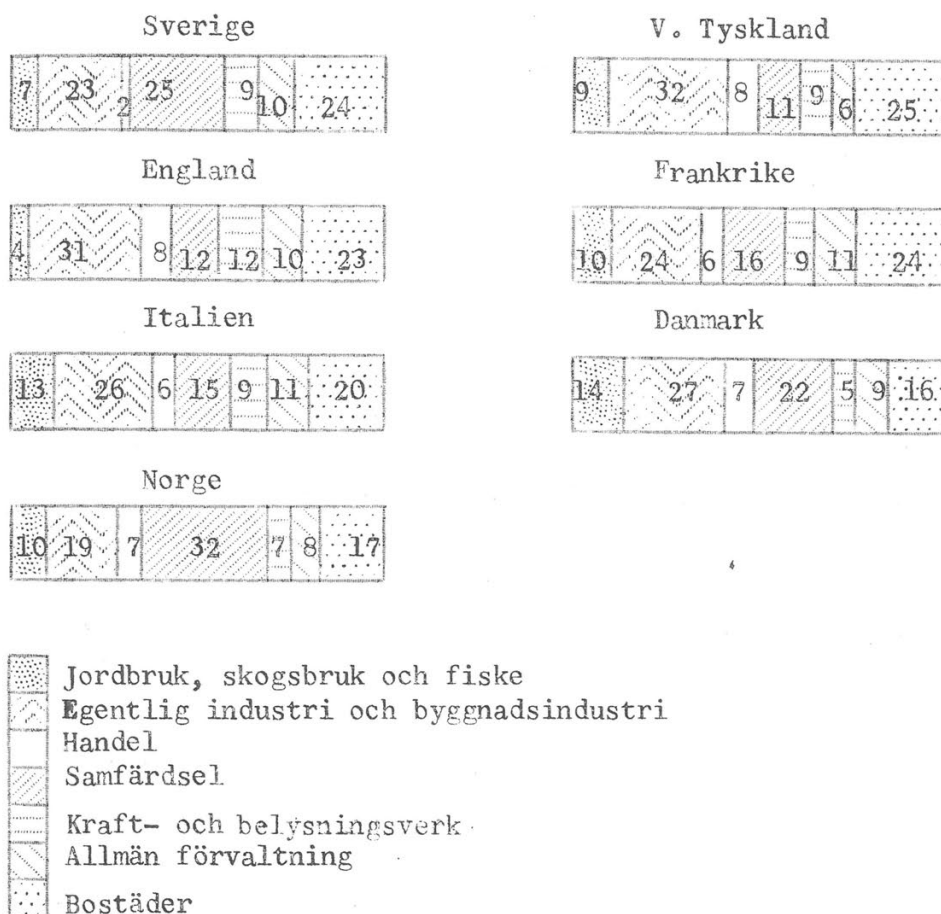
	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Sverige	18,5	18,2	18,0	19,8	20,7	20,3
Danmark	17,4	17,1	17,5	17,9	18,7	17,4
Norge	30,1	29,1	29,3	30,6	30,8	31,3
England	12,6	12,1	12,2	13,1	13,6	14,2
Frankrike	16,6	16,7	16,0	15,6	16,2	-
V.Tyskland	21,6	19,9	19,1	20,4	21,1	22,7
Belgien	16,4	14,8	14,1	14,7	15,9	16,5
Holland	20,7	19,2	19,7	19,7	21,7	22,8
Italien	17,5	18,0	19,4	19,1	19,8	20,3
Samtliga OEEC-medlemmar	16,7	16,4	16,3	16,8	17,6	18,5
USA	17,7	16,4	16,1	15,5	16,4	16,6
Canada	21,3	21,2	21,5	22,4	22,1	22,6

Källa: OEEC Statistical Bulletins 1957:1

Bruttoinvesteringarnas andel har tydligen legat högst i Norge, där den varit cirka 30 procent. Härefter kommer en grupp länder omfattande Sverige, Danmark, Västtyskland, Holland, Italien och Canada, där andelen legat omkring 20 procent. I USA, Belgien och Frankrike har den varit drygt 15 procent. Sist kommer England där andelen genomsnittligt varit så pass låg som cirka 13 procent.

Av nedanstående diagram framgår de fasta investeringarnas fördelning på olika sektorer under åren 1950-54 i flertalet av de studerade länderna.

Olika sektorerers procentuella andel av bruttoinvesteringarna Medeltal
1950 - 1954

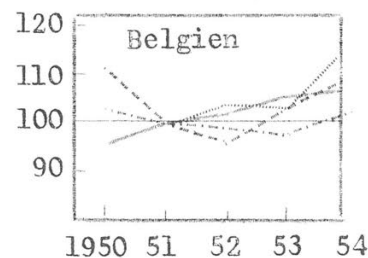
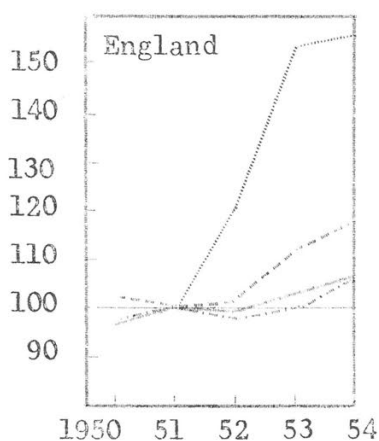
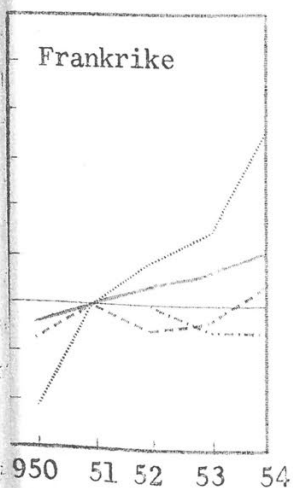
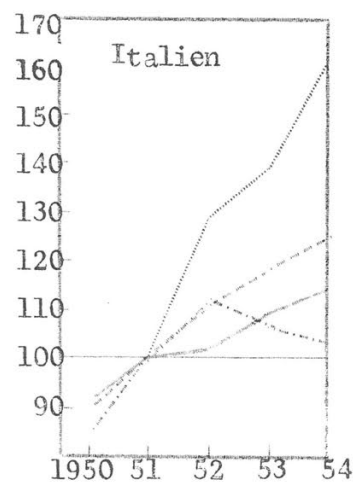
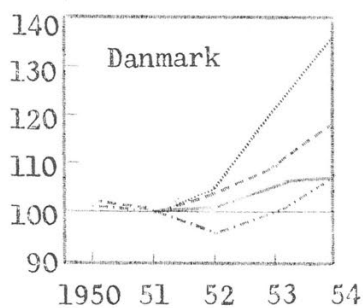
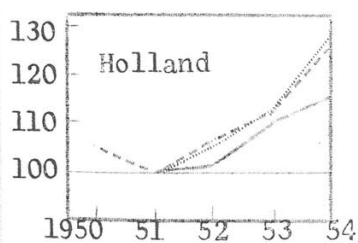
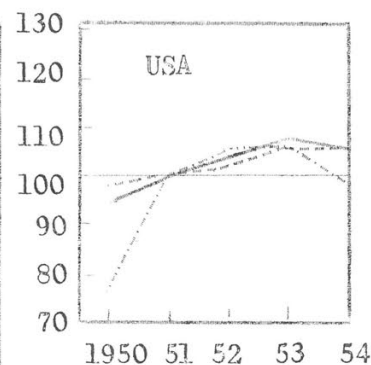
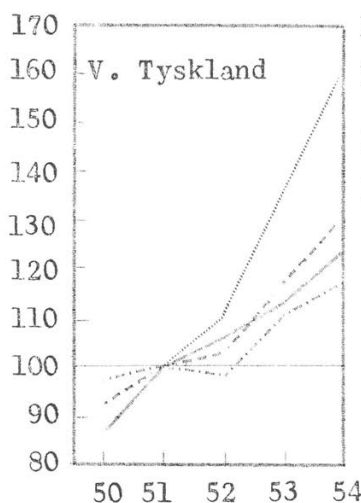
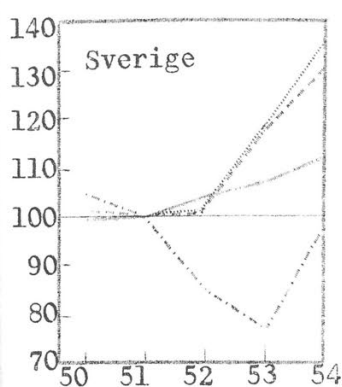
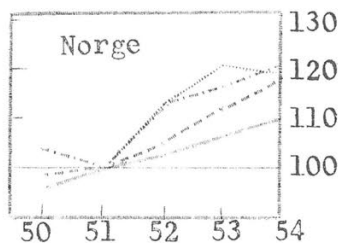

Källa: Economic Survey of Europe 1955

Industriinvesteringarnas (här menas i detta fall investeringarna i gruvor, egentlig industri och byggnadsindustri) betydelse skiftar som synes avsevärt mellan länderna. I Västtyskland och Storbritannien uppgick de till nästan 1/3 av de totala investeringarna under åren 1950-54 i Sverige, Danmark, Frankrike och Italien till 1/4, och i Norge till 1/5. Transport- och kommunikationsinvesteringarnas andel rör sig i de flesta västeuropeiska länderna kring 10-15 procent. Denna andel är dock mycket större i de tre nordiska länderna, Norge, Sverige och Danmark, där den under åren 1950-54 var 1/3, 1/4, resp. 1/5 av de totala investeringarna.

I diagram på nästa sida anges för varje land dels den volymmässiga utvecklingen av investeringarna i fast kapital samt som jämförelse bruttonationalproduktens utveckling dels också utvecklingen av bostads- och industriinvesteringarna. Som framgår av diagrammen tycks bostadsinvesteringarna ha stigit mycket kraftigt i flertalet länder under 50-talet medan industriinvesteringarna visat en mera oenhetlig utveckling. I Belgien, Frankrike och Sverige har de t.o.m. sjunkit.

Bruttoinvesteringarnas utveckling 1950 - 1954. Volymindex: 1951=100

Bruttoinvesteringarna i bostäder
 Bruttoinvesteringar inom egentliga industrin o. byggnadsindustrin
 Bruttoinvesteringar i bostäder
 Bruttoinvesteringar inom egentliga industrin o. byggnadsindustrin

Internationella jämförelser av investeringsutgifterna vållar i likhet med vad som gällde för bruttonationalprodukten betydande svårigheter. Först och främst har man att brottas med problemet att på ett enhetligt och entydigt sätt avgränsa de löpande reparations- och underhållsutgifterna ifrån dem, som avser nyanskaffning av kapitalvaror. Såsom redan påpekats, exkluderas från det internationella standardiserade systemet alla underhålls- och reparationskostnader, ett förfarande som icke bereder några större svårigheter i t.ex. Danmark och Sverige, där dessa redovisas skilda ifrån de totala investeringarna. I Norge däremot approximeras dessa kostnader genom avdrag av 20 procent från de ursprungliga bruttoinvesteringarna. Detta tillvägagångssätt synes vara diskutabelt speciellt vid fördelningen av investeringarna på olika områden.

Det förefaller angeläget att även här varna för en eventuell okritisk användning av investeringarnas volymindex. Den omräkning från löpande till konstanta priser, genom vilken man härleder volymförändringarna, tycks vara en inom enskilda länder ganska oenhetlig process.

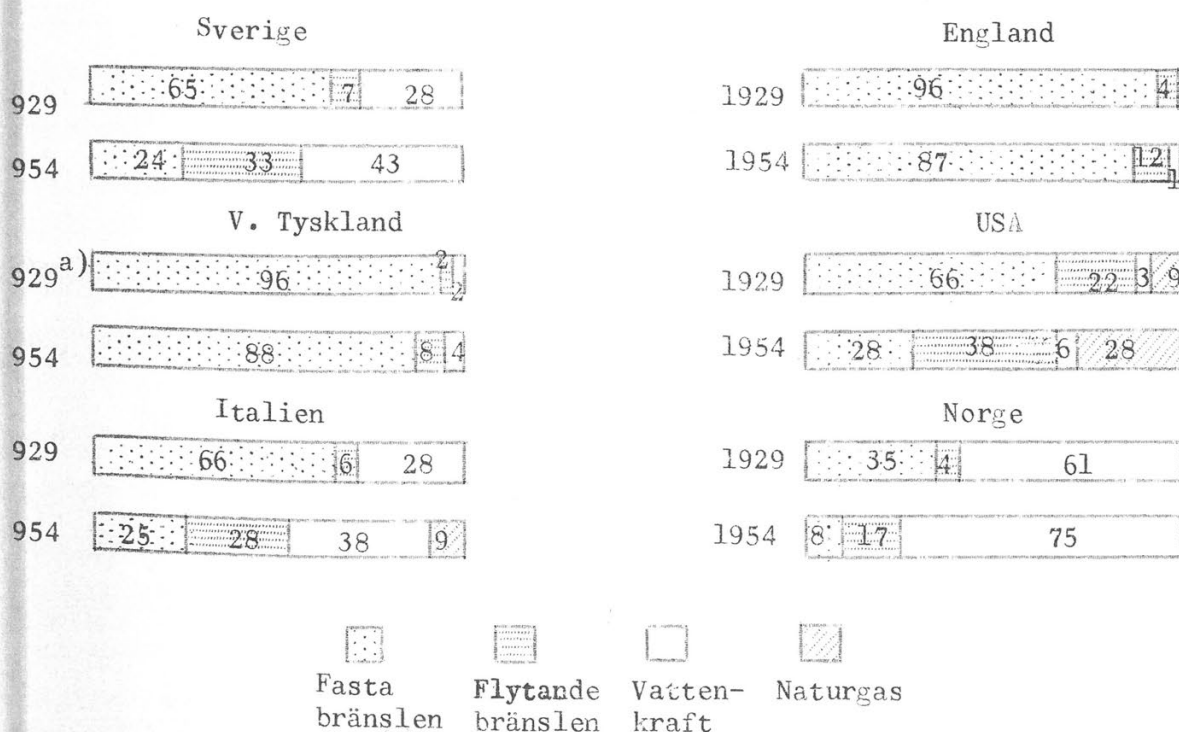
INDUSTRIPRODUKTIONEN

Under efterkrigstiden har en relativt jämn ökning av industriproduktionen ägt rum i flertalet av de studerade länderna. Den snabbaste expansionen sedan 1948 har ägt rum i Västtyskland och Italien vilket är naturligt mot bakgrunden av den låga nivå man befann sig på 1948 och den relativt rikliga tillgången på arbetskraft. Den långsammaste ökningen uppvisar de skandinaviska länderna samt England, USA och Canada. Av diagrammen på nästa sida framgår utvecklingen av industriproduktionen i de olika länderna under 50-talet.

Utvecklingen inom olika industribranscher uppvisar emellertid, som framgår av diagrammen på sid. 16, en betydligt mera splittrad utveckling. Textilkriserna under 1951-52 samt 1954-55 framgår klart av kurvorna över produktionsutvecklingen liksom även i viss mån försämringen inom gruv- samt järn- och stålindustrierna under 1952-53. Verkstadsindustrins konjunktunedgång under 1952-53 märks dock endast i produktionskurvorna för Frankrike och Sverige. Inom den kemiska industrin tycks också under åren 1951-53, att döma av produktionskurvorna, en försämring av konjunktursituationen ha ägt rum.

I nedanstående diagram har visats förändringarna i i industrins energiförbrukning mellan 1929 och 1954 i några av de studerade länderna.

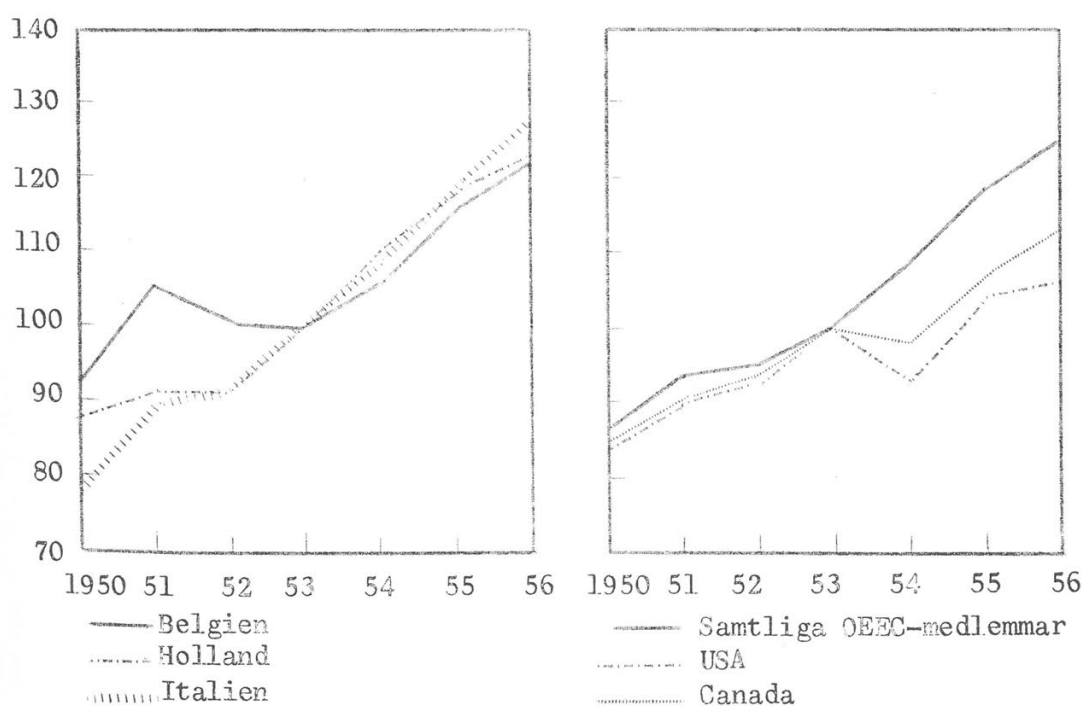
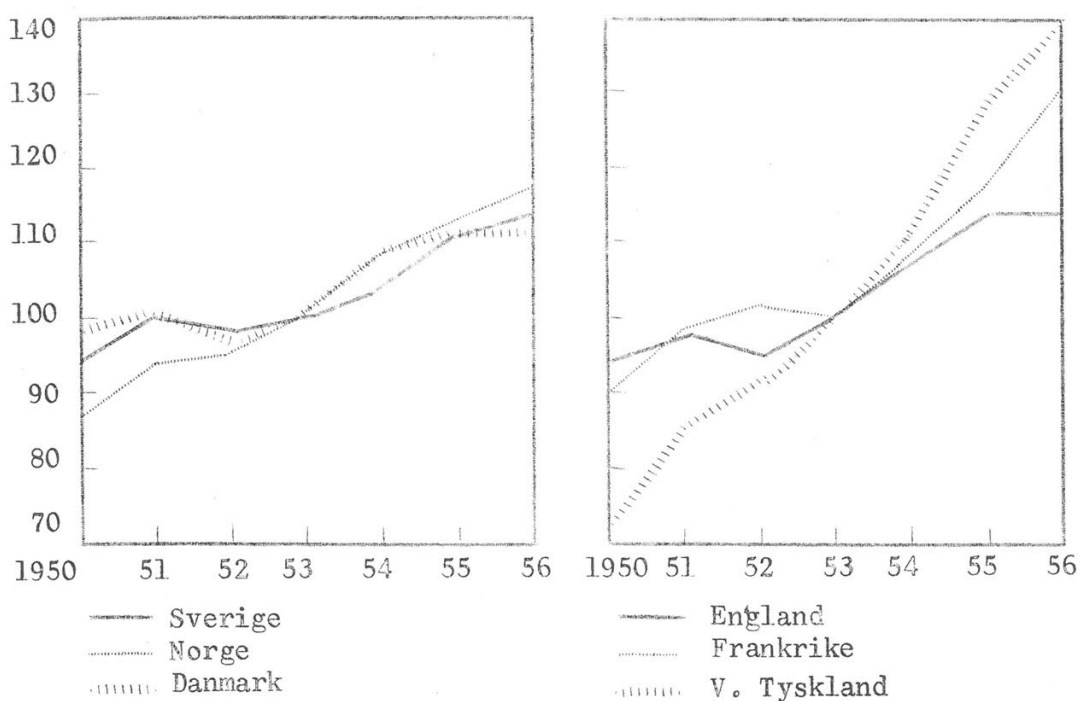
Totala energiförbrukningens sammansättning fördelad efter ursprunget

inofficiella data.

Källa: OEEC Industrial Statistics 1900-1955.

Totala industriproduktionen. Volymindex 1953=100

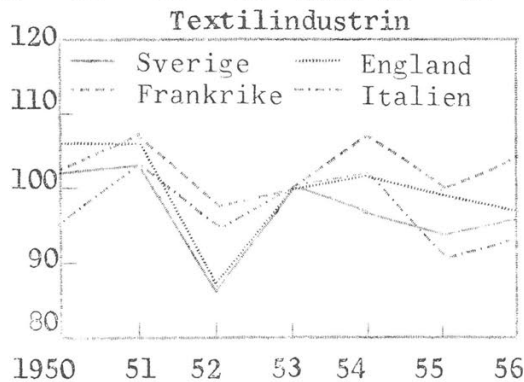
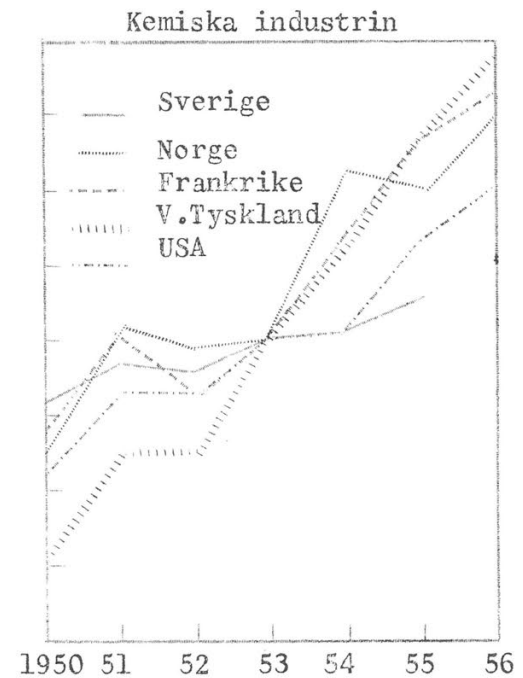
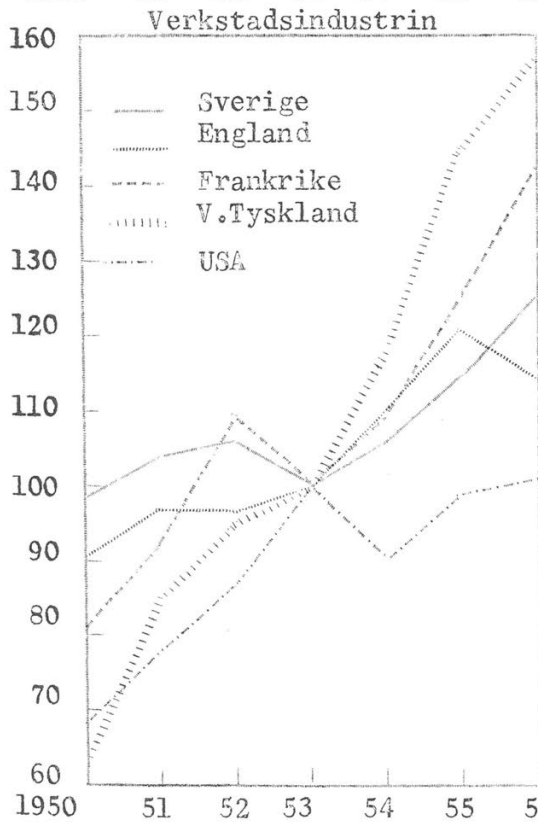
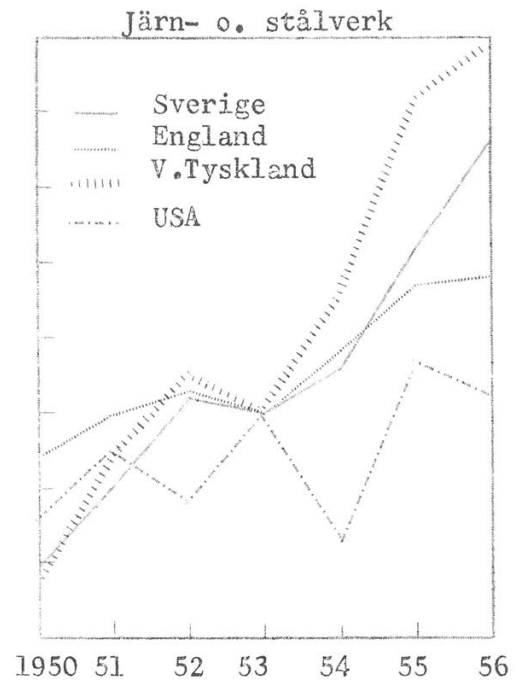
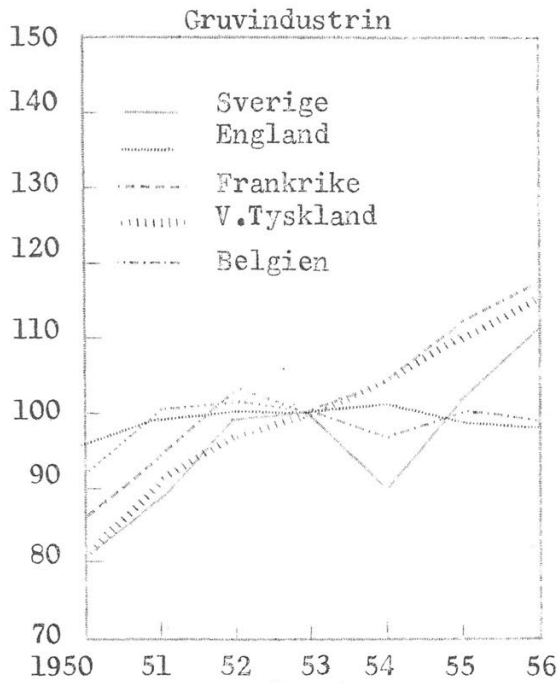

1956: de tre första kvartalen

Källa: OEEC Statistical Bulletins 1957:1

Produktionsutvecklingen inom viktigare branscher

Volymindeindex: 1953=100

Av diagrammet på sid. 14 framgår dels oljans ökade betydelse men dels också kolets fortfarande dominerande position i de stora industriländerna England och Västtyskland.

* * *

Materialets bristande statistiska jämförbarhet är vad beträffar indexserier över industriproduktionens utveckling särskilt påtaglig.

Det förekommer t.ex. ofta att man av någon anledning vill "kedja" två indexserier och sammanföra dem till en enda. De två serierna kan emellertid grunda sig på helt skilda jämförelseår, vägningsbasår, representativitet och insamlingsförfarande. De vid beräkningarna använda vägningsbasåren kan sålunda t.ex. variera mellan 1935 - 1950. De vägningsbasår man använder har man fått genom att på olika industrigrenar procentuellt fördela produktionens värde under ett givet år - i Sverige har man t.ex. valt 1947 års procentuella fördelning som vägningsbas. I och med att enskilda länder tillämpar vitt skilda och tämligen föråldrade vägningsbasår grundar sig deras beräkningar på en produktionsstruktur, som avviker åtskilligt från den nuvarande. En tendens att införa något senare år som vägningsbas, har dock börjat göra sig gällande. Detta skulle föra in i bilden de under de senaste 10 årens ekonomiska expansion kraftigt förändrade prisrelationerna mellan olika produkter.

Det insamlade statistiska materialet omfattar i vissa länder den totala produktionen av de ifrågavarande industrierna (t.ex. i Sverige), men i vissa andra kan urvalet bli begränsat, för att nämna endast några exempel, till de företag, som 1938 svarade för 50 procent av sysselsättningen inom de av indexet täckta industrierna (Holland), eller till de företag, som svarar för 55 procent av arbetstimmarna inom industrin (Norge). Italiens urval representerar cirka 60 procent av industriproduktionens (exkl. byggnadsverksamheten) totala nettovärde år 1948 och Tysklands cirka 82 procent av industriproduktionens totala nettovärde år 1936.

Det måste också särskilt understrykas att indexserierna för olika länder inte alltid omfattar samma industrier. På detta område har särskilt OEEC:s sekretariat i Paris gjort en stor insats och försökt utjämna skillnaderna eller åtminstone redovisa indexserierna på liknande sätt, som när det gäller bruttonationalproduktsberäkningarna. Flera länder har sina egna indelningar, som t.ex. "varaktiga och icke varaktiga varor", "kapital- och konsumtionsvaror", "energi, utrustning, konsumtion", men dessa grundar sig på från det ena till det andra landet högst varierande utgångspunkter och internationella jämförelser av dessa serier är praktiskt taget omöjliga.

I stället har OEEC:s sekretariat antagit den av Förenta Nationerna rekommenderade indelningen av industriproduktionen i fyra grupper: gruv- och stenindustri, tillverkningsindustrier, byggnadsverksamhet och el- och gasverk¹⁾. Det var meningen att varje enskilt land skulle följa denna indelning och räkna ut index för var och en av grupperna. Hittills är emellertid Storbritannien och Tyskland de enda länder, som verkställer indexberäkningar för alla fyra grupperna och dessa länder plus Frankrike de enda, som publicerar ett index i vilket "byggnadsverksamheten" ingår. Flertalet andra länder innefattar i sina beräkningar endast 3 grupper, dvs. alla utom "byggnadsverksamheten". Norge, Sverige och USA inkluderar inte "el- och gasverken" och Danmark saknar index för "gruv- och stenindustrin".

För att få en någorlunda enhetlig sammanställning av de olika ländernas produktionsindex har man först måst omräkna serierna till ett gemensamt jämförelseår (genom det tidigare omnämnda "kedjandet" med alla åtföljande svagheter), varefter man måste omplacera undergrupperna och ändra deras vikter i respektive länders statistik för att få dem att överensstämma med det internationella standardiserade systemets indelning. Men även efter dessa ingående omflyttningar kvarstår fortfarande många olikheter enskilda länder emellan²⁾. Bland dessa märkes bl.a. Belgien, vars index inte omfattar sådana industrier som livsmedel, gummi- och träindustrin, som under 1936-38 hade en produktion, vars netto-

1) Jfr. gruppernas sammansättning i OEEC Statistical Bulletins: "Definitions and Methods - Part I: Industrial Production", ss. 7-8 (OEEC, Paris 1953). Där behandlas även de ovan framkastade principiella problemen.

2) Jfr. "Definitions and Methods", a.a. ss. 9-43.

värde inte uppgick till 5 procent av i indexet inkluderade varornas nettovärde. Sveriges produktionsindex omfattar ej stenindustrin och gasproduktionen. Produktionen av syntetiska fibrer inkluderas bland textilierna i stället för bland kemikalierna. Kemikalierna har icke kunnat urskiljas då inget index föreligger för denna grupp. Metallindustrin omfattar också produkter av silver och guld samt instrument och urmakeri.

Totala industriproduktionen. Index: 1953=100

	1938	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956 ¹⁾
Sverige	59	95	100	98	100	104	111	114
Norge	57	87	94	95	100	109	113	119
Danmark	64	98	100	96	100	109	111	111
England	69	94	98	95	100	108	114	113
Frankrike	74	90	99	102	100	109	118	131
V.Tyskland	87	72	85	91	100	112	129	139
Belgien	72	93	106	101	100	106	116	122
Holland	63	88	91	91	100	110	118	124
Italien	62	78	89	91	100	109	118	127
Samtliga OEEC-medlemmar	72	86	94	95	100	109	119	125
U.S.A.	36	84	90	93	100	93	104	107
Canada	41	85	91	94	100	98	107	115

Produktionen inom gruvindustri. Index: 1953=100

	1938	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956 ²⁾
Sverige	62	81	89	99	100	90	102	111
Norge	151	70	77	88	100	100	107	115
Danmark	-							
England	98	96	99	100	100	101	99	98
Frankrike	77	87	94	103	100	104	112	117
V. Tyskland	94	81	91	97	100	104	110	115
Belgien	98	92	100	101	100	97	100	99
Holland	107	98	100	100	100	100	101	103
Italien	67	69	75	88	100	104	127	164
Samtliga OEEC-medlemmar	88	87	94	98	100	101	105	108
U.S.A.	58	91	99	98	100	96	105	111
Canada	59	78	92	94	100	113	130	143

1) Prel.

2) För Sverige hela året enl. Industriförbundets produktionsindex (prel.), för de övriga länderna de tre första kvartalen enl. OEEC Statistical Bulletins 1957:1.

Produktionen inom järn- och stålindustri. Index: 1953=100

	1938	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956 ¹⁾
Sverige	66	80	90	102	100	106	122	134
Norge	64	84	92	97	100	104	125	156
Danmark	-							
England	62	94	100	103	100	108	117	118
Frankrike	72	93	107	112	100	109	128	133
V. Tyskland	98	79	94	105	100	116	141	149
Belgien	61	87	113	110	100	109	127	135
Holland	32	73	83	81	100	117	132	127
Italien	67	71	91	101	100	116	143	154
Samtliga OEEC-medlemmar	72	84	98	104	100	112	130	136
U.S.A.	26	87	95	88	100	82	106	102
Canada	42	83	93	94	100	94	111	119

Produktionen inom verkstadsindustri. Index: 1953=100

	1938	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956 ¹⁾
Sverige	56	99	104	106	100	106	115	120
Norge	46	81	89	92	100	108	109	111
Danmark	60	95	103	98	100	118	121	116
England	55	91	97	97	100	110	121	114
Frankrike	61	81	92	109	100	109	125	142
V. Tyskland	76	65	85	95	100	118	145	157
Belgien	59	92	109	105	100	107	126	134
Holland	53	83	87	89	100	120	134	141
Italien	60	78	84	90	100	105	118	130
Samtliga OEEC-medlemmar	61	83	93	98	100	112	128	131
U.S.A.	31 ²⁾	69	78	87	100	90	99	101
Canada	29	76	85	91	100	92	93	97

¹⁾ För Sverige hela året enl. Industriförbundets produktionsindex (prel.), för de övriga länderna de tre första kvartalen enl. OEEC Statistical Bulletins 1957:1. 1937.

²⁾

Produktionen inom textilindustri. Index: 1953=100

	1938	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956 ¹⁾
Sverige	73	102	103	86	100	97	94	96
Norge	53	103	109	92	100	103	98	100
Danmark	61	113	102	94	100	96	91	85
England	97	106	106	87	100	102	99	97
Frankrike	100	103	107	98	100	107	100	104
V. Tyskland	71	77	87	84	100	107	116	120
Belgien	76	104	104	90	100	105	109	111
Holland	64	84	88	88	100	107	109	111
Italien	88	96	103	95	100	102	91	93
Samtliga OEEC-medlemmar	84	95	100	90	100	105	104	105
U.S.A.	52	107	103	99	100	91	102	101
Canada	47	113	111	98	100	86	99	97

Produktionen inom livsmedelsindustri. Index: 1953=100

	1938	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956 ¹⁾
Sverige	69	97	97	99	100	101	106	107
Norge	65	96	100	100	100	103	107	108
Danmark	65	102	101	99	100	103	105	106
England	78	94	92	95	100	102	103	104
Frankrike	94	101	100	90	100	100	105	-
V. Tyskland	73	70	79	86	100	106	116	118
Belgien	88	91	95	98	100	103	106	107
Holland	79	92	93	95	100	103	108	109
Italien	66	91	94	97	100	103	107	-
Samtliga OEEC-medlemmar	75	88	91	93	100	103	108	107
U.S.A.	57	96	98	99	100	99	102	103
Canada	45	90	93	98	100	101	106	108

1) För Sverige hela året enl. Industriförbundets produktionsindex (prel.), för de övriga länderna de tre första kvartalen enl. OEEC Statistical Bulletins 1957:1.

Produktionen inom kemisk industri. Index: 1953=100

	1938	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956 ¹⁾
Sverige	41	92	97	96	100	101	106	111
Norge	40	85	102	99	100	123	120	130
Danmark	79	102	104	94	100	109	108	113
England	-							
Frankrike	68	88	101	93	100	114	127	133
V.Tyskland	69	71	85	85	100	113	127	138
Belgien	58	94	113	103	100	123	119	127
Holland	60	93	98	93	100	110	117	121 ²⁾
Italien	56	70	90	83	100	125	144	155
Samtliga OEEC- medlemmar	63	78	93	88	100	117	129	138
U.S.A.	27	82	93	93	100	101	114	120
Canada	36	89	94	96	100	100	103	106

1) För Sverige hela året enl. Kemikontorets beräkningar (prel.), för de övriga länderna de tre första kvartalen enl. OEEC Statistical Bulletins 1957:1.

2) De två första kvartalen.

Ovanstående indexserier består i huvudsak av följande undergrupper:

Gruvindustri: kolbrytningsverk
malmbrytningsverk
råolja- och naturgasverk

Järn- och stålindustri: smältning och raffinering; valsning, dragning och legering; manufakturering av gjutgods, göt och andra former av ferro- och icke ferrolegeringar.

Verkstadsindustri: manufakturering av metallprodukter; elektriska verktyg; apparater och tillbehör; transporttillbehör; manufakturering av metallämnen till slutliga produkter såsom plåt- och bleckvaror, handredskap, rör, tråd, spik, skruvmuttrar etc.; tillverkning av maskiner och kraftgeneratorer; tillverkning av anordningar och tillbehör för alstring, lagring och överföring av elektrisk energi; elektriska redskap inkl. hushållsmaskiner; elektriska tillbehör till bilar och motorcyklar; radioapparater, fonografer, elektronrör etc.; tillverkning och reparation av transportmedel till lands, sjöss och i luften.

Textilindustri: tillverkning av garn, tråd, vävnader, trikåvaror, snören, band, mattor och filt; konfektionsvaror; färgning och appretering av garn och andra varor; tillverkning av oljekläder, linoleum och konstläder; blekerier och impregneringsverk, repslagerier och bindgarnsfabriker.
(Tillverkning av rayongarn och rayonull är inkl. i den kemiska industrins produktion.)

Livsmedelsindustri:tillverkning av egentliga livsmedel och närbesläktade varor
tillverkning vid sprit- och vinfabriker, bryggerier och maltfabriker, vatten- och läskedrycksfabriker, tobaksfabriker.

Kemisk industri: tillverkning av kemikalier och kemiska produkter såsom industrikemikalier inkl. gödningsämnen; fett och oljor av vegetabiliskt och animaliskt ursprung; tillverkning av olika slags kemiska produkter inkl. syntetisk harts, plastmaterial, rayon och syntetiska fibrer.

Av nedanstående tabeller framgår arbetskraftens storlek och sammansättning i flertalet av de studerade länderna. Som synes av första tabellen är jordbrukets andel av den arbetande befolkningen klart störst i Italien och minst i England medan industrins andel är störst i Belgien. Servicenäringarna är av störst betydelse i USA och svarar där för hälften av de i arbetslivet sysselsatta.

Befolkning och arbetskraft

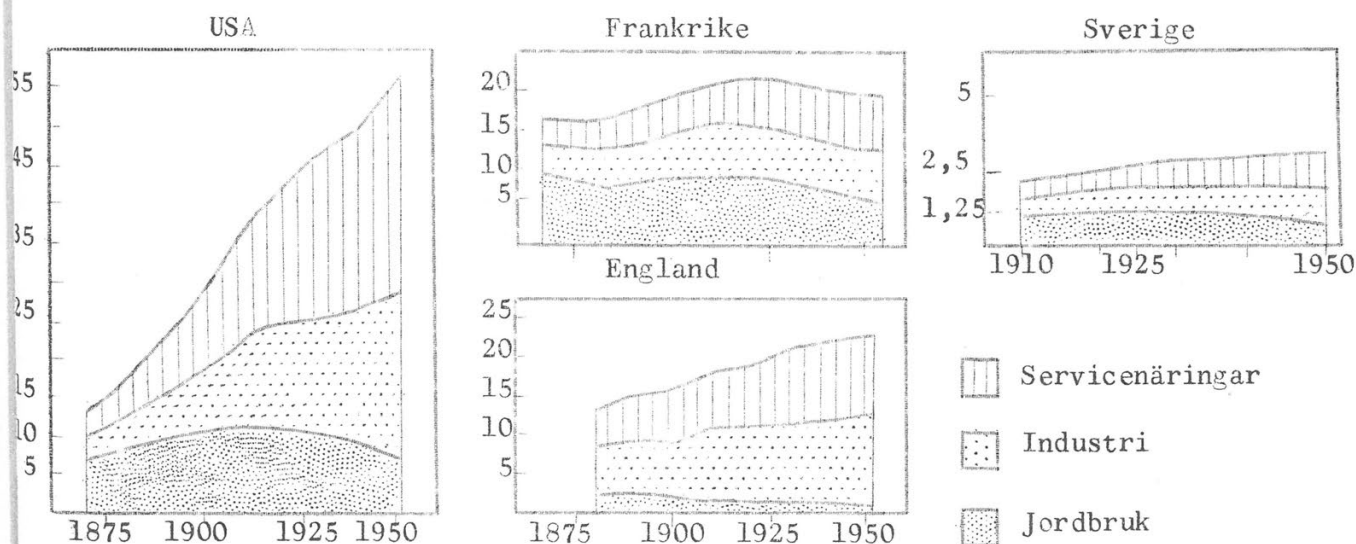
Land	År	Befolkning (i 1 000-tal)	Total ar- betskraft	Total arbetskraft			
				% av den tota- la befolkning- en	% fördelning		
				Jord- bruk	Indus- tri	Service- näringar	
Sverige	1950	7 042	3 082 ¹⁾	43,8	20,5	41,1	38,4
England	1951	50 650	23 045 ¹⁾	45,5	5,3	49,2	45,5
Frankrike	1954	43 115	19 220	44,6	27,5	37,2	35,3
V.Tyskland	1954	49 763	24 643 ¹⁾	49,5	20,6	46,4	33,0
Holland	1947	9 716	3 767 ¹⁾	38,8	19,8	34,2	46,0
Belgien	1947	8 512	3 382 ¹⁾	39,7	12,5	50,2	37,3
Italien	1954	47 924	20 537 ¹⁾	42,9	41,2	31,4	27,4
USA	1950	153 072	58 442 ¹⁾	38,2	12,5	37,0	50,5
Canada	1951	14 220	5 219 ¹⁾	36,7	19,3	36,0	44,7

1) exkl. personer "ej tillräckligt beskrivna" och/eller "arbetslösa" och "sökande arbete för första gången".

Källa: ILO Review, maj 1956 o. OEEC Statistical Bulletin 1957:1

Om man studerar utvecklingen under de senaste decennierna visar det sig, som framgår av nedanstående diagram, att det mest iögonenfallande utvecklingsdraget är jordbrukets¹⁾ minskande andel av den totala arbetsstyrkan samt servicenäringarnas²⁾ starka expansion, vilken i de flesta fall vida överskridit industrins³⁾ tillväxttakt.

Den förvärvsarbetande befolkningen uppdelad efter näringsgrenar (milj. personer)

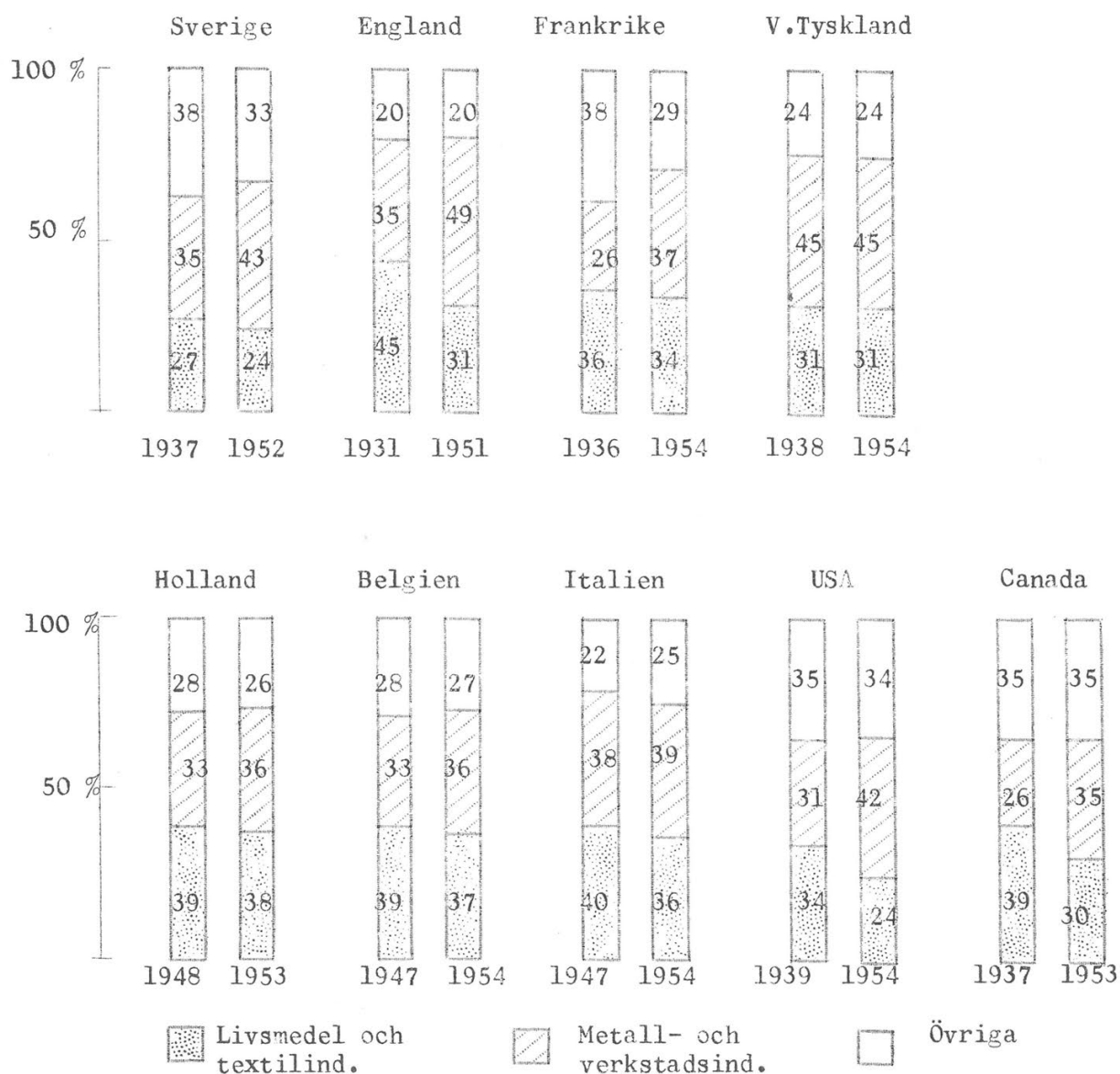

- 1) Jordbruket omfattar jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske.
- 2) Servicenäringarna omfattar handel, transport, lagring, samfärdsel, privata och offentliga tjänster.
- 3) Industrin omfattar gruvor och stenbrytning, egentlig industri, byggnadsverksamhet, el- gas- och vattenverk.

Källa: ILO Review, maj 1956.

Inom den egentliga industrin har också under de senaste decennierna en förskjutning försiggått beträffande arbetskraftens fördelning. Nedanstående diagram visar sålunda för samtliga länder en nedgång av den relativa andelen av arbetskraften inom textil- och livsmedelsindustrin, medan metall- och verkstadsindustrin ökat sin andel av arbetskraften inom industrisektorn.

Arbetskraftens fördelning inom den egentliga industrin (i %)

Källa: ILO Review, maj 1956.

Vid fördelningen av arbetskraften enl. yrkesställning skiljer man inom den internationella statistiken mellan tre stora grupper - egna företagare, obetald arbetskraft inom familjen och anställda. I stort sett tycks de två förra gruppernas andel ha minskat och de anställdas andel ha stigit under de

senaste decennierna. Denna utveckling framgår av följande tabell:

Arbetskraftsfördelning enl. yrkesställning

Procentuell fördelning

Land	År	Egna företagare	Obetald arbetskraft inom familjen	Anställda
Sverige	1940 ¹⁾	21,7	-	78,3
	1950	19,3	3,9	76,8
Norge	1930	27,7	6,9	65,4
	1950	24,7	4,2	71,1
V. Tyskland	1939	14,9	18,4	66,7
	1950	14,8	14,4	70,8
Italien	1936	26,7	21,7	51,6
	1954	24,2	15,4	60,4
USA	1940	18,9	2,8	78,3
	1950	15,9	1,9	82,2
Canada	1931	25,7	8,8	65,5
	1951	19,5	3,2	77,3

1) För tidigare år saknas lämplig statistik. Källa: ILO Review, augusti 1956.

De "anställdas" grupp kan indelas i arbetare och tjänstemän. Att döma av nedanstående tabell tycks tjänstemännens andel av gruppen ha ökat i flertalet länder under de sista årtiondena.

De anställdas procentuella fördelning på arbetare och tjänstemän

Land	År	S:a anställda (i 1 000-tal)	Arbetare	Tjänstemän
Sverige	1940	2 106	71,4	28,6
	1950	2 394	65,1	34,9
Norge	1930	763	79,3	20,7
	1950	981	71,5	28,5
Danmark	1930	1 081	79,9	20,1
	1950	1 498	71,1	28,9
Frankrike	1921	13 084	81,8	18,2
	1946	13 006	76,7	23,3
V. Tyskland	1939	13 413	72,5	27,5
	1950	15 632	72,0	28,0
Italien	1936	9 461	84,4	15,6
	1954	10 721	82,0	18,0

Källa: ILO Review, augusti 1956.

Ett av de mest utmärkande dragen i den framtida utvecklingen i flertalet västeuropeiska stater är en fortsatt "förgubbning" av befolkningen under de närmaste 15 åren, dvs. en ökning av andelen personer i åldrarna över 65 år. Denna trend kan utläsas i nästan alla västeuropeiska länder och i de flesta kommer "förgubbningkvoten" under de närmaste 15 åren med all sannolikhet att ligga betydligt högre än under de senaste 5 åren. Detta framgår av nedanstående tabell.

Några huvuddrag i befolkningsutvecklingen 1951-1971

Land	Genomsnittlig procentuell årlig befolkningsökning i de arbetsföra åldrarna (15-64 år)				Befolkning i åldrarna över 65 år i procent av befolkningen i de arbetsföra åldrarna		
	i åldrarna över 65 år						
	1951-56	1956-71	1951-56	1956-71	1951	1956	1971
Sverige	0,30	0,40	1,75	1,75	15,5	16,5	20,0
Norge	0,35	0,70	2,20	2,45	14,5	16,0	20,5
Danmark	0,55	0,75	2,10	1,90	14,0	15,0	18,0
England	0,05	0,25	1,25	1,85	16,5	17,5	22,0
Frankrike	0,05	0,40	0,75	1,05	17,0	18,0	19,5
V. Tyskland A	0,90	0,10	2,10	2,10	-	14,7	20,4
B	1,35	-	2,40	-	13,9	14,6	-
Holland	1,05	1,30	2,50	2,40	12,5	13,5	15,5
Belgien	0,10	0,00	1,40	1,65	16,5	17,5	22,0
Italien	1,00	0,70	1,60	1,95	12,5	13,0	15,5

Not: Serie A för Västtyskland liksom serierna för de övriga länderna exkl. nettomigrationen, medan serie B för Västtyskland inkl. nettomigrationen tiden 1951-1956.

Källa: Economic Survey of Europe 1955

Av de i tabellen redovisade staterna kommer tydligen England och Belgien att ha den högsta "förgubbningkvoten" 1971 medan Holland och Italien kommer att ha den lägsta. Den procentuella ökningen av antalet åldringar kommer visserligen att vara relativt stor i dessa länder men ökningen av befolkningen i de arbetsföra åldrarna kommer också att vara betydande. Detta gäller framförallt Holland som kommer att ha den klart största ökningen i detta avseende. Denna relativa ökning av "förgubbningkvoten" kommer att vara lägst i Frankrike, vilket sammanhänger med en betydande ökning av nativiteten under senare år.

Kort orientering om de internationella statistiska publikationerna

De olika internationella ekonomiska organisationernas statistiska byråer publicerar en mycket stor mängd böcker och tidskrifter med statistiskt innehåll. Endast en del av dessa kan synas vara av omedelbart praktiskt intresse för den enskilde och det synes vara engeläget att här i all korthet redogöra för några viktigare publikationer, deras innehåll och utgivningssätt.

Förenta Nationernas statistiska byrå framstår numera som den internationella statistikens förnämsta hopsamlare och utgivare. Den har sedan 1948 publicerat den årligen återkommande "Statistical Yearbook", vilken innehåller en mycket betydande samling viktiga sociala och ekonomiska uppgifter berörande flertalet av jordens länder och geografiska områden. Där återfinnes siffror över befolkning, arbetskraft, jordbruksproduktion, skogar och fiske, gruvor, den egentliga industrins struktur och produktion, byggnadsverksamhet, konsumtion, transport- och kommunikationsväsende, in- och utrikeshandel, betalningsbalans, löner och priser, nationalinkomst, finansväsende och offentlig hushållning. Dessutom belyses statistiskt en del sociala och kulturella frågor.

Ytterligare två statistiska årsböcker utges av Förenta Nationerna. "Yearbook of International Trade Statistics" redogör med hjälp av detaljerade handelsuppgifter för utrikeshandelns omfattning i omkring 90 länder, vilka svarar för ung. 97 procent av världshandeln. I "Demographic Yearbook" publiceras tidsserier över befolkning, dödsfallsfrekvens, giftermål och skilsmässor, återstående livslängd och dyl. för 56 olika områden.

De två förstnämnda årsböckerna kompletteras dessutom av mindre månadspublikationer. Dessa är "Monthly Bulletin of Statistics" och "Direction of International Trade". Den förra omfattar i stort sett samma rubriker som Statistical Yearbook men inrymmer därutöver även en del siffror av intresse vid kortsiktsanalyser och en beskrivning av några viktigare ekonomiska och sociala trender. Den senare, Direction of International Trade, tillhandahåller uppgifter om exportens och importens inriktning för över 90 länder. Löpande siffror jämföres med närmast föregående år. Denna tidskrift publiceras även årligen (alltså skild från Yearbook of International Trade Statistics) varvid jämförelserna utsträcker sig till flera föregående år och särskild uppmärksamhet ägnas varuströmmarna mellan olika regioner. Varje

kvartal utges "Commodity Trade Statistics" i vilken vissa mera betydelsefulla handelsländer analyseras med hjälp av en indelning i 150 varugrupper. Export och import av dessa varor redovisas volym- och värdemässigt tillsammans med uppgifter om deras ursprungs- och destinationsländer.

Nationalinkomststatistik från ett stort antal länder publiceras av F.N. två gånger om året (februari och augusti) i "Statistics of National Income and Expenditure". Där redogörs bl.a. för nationalinkomst till produktionskostnad, förväntad nationalinkomst, nationalinkomst och inkomst per capita i fasta priser, samt den inhemska produktionens fördelning på industrier.

I Europa bör sekretariatet vid Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (OECE)¹⁾ betraktas som den viktigaste utgivaren av ekonomisk-statistiska publikationer. Den varannan månad återkommande "General Statistics" är den viktigaste källan för envar som söker bilda sig en uppfattning om den europeiska ekonomins tillväxtprocess. Där finns tidsserier om jordbruks- och industriproduktion, befolkning, sysselsättning och löner, handel, priser, finansväsende och nationalräkenskaper. Uppgifterna hänför sig till tiden fr.o.m. 1948, men jämförelser med 1938 är i regel möjliga. Som en historisk komplettering av det material, som offentliggörs i denna publikation, har OECE utgivit "Industrial Statistics 1950-1955". Siffrorna och indexserierna är så uppställda att de erbjuder goda möjligheter för jämförelser länderna emellan. Båda ovannämnda publikationer innehåller mot svarande upplysningar även för Förenta Staterna och Kanada.

Inom OECE görs även en mera detaljerad "Foreign Trade Statistical Bulletin" med handelssiffror för alla medlemsländer. Denna utges i fyra "serier". Serie 1, "Foreign Trade by Areas" utkommer varje månad, serie 2, "Foreign Trade by Commodity Categories and by Areas", och serie 3, "Foreign Trade by Selected Commodities" varje kvartal, samt serie 4, "Foreign Trade by Origin and Destination and by Commodity", två gånger om året.

Internationella jordbruksorganisationen (FAO) som är en Förenta Nationernas specialorganisation sysselsätter sig huvudsakligen med spörsmål av intresse för jordbruket. Den utger flera årsböcker om jordbruksproduktion.

1) Förenta Staterna och Kanada, även om de inte är medlemmar, tar aktiv del i organisationens arbete.

International Monetary Fund offentliggör huvudsakligen material om finans-, bank- och penningfrågor. Alltsedan 1948 utkommer varje månad "International Financial Statistics" med uppgifter för 54 länder om växelkurser, valutareserv, räntor och priser.

Ytterligare några av Förenta Nationernas publikationer bör uppmärksammas även om de icke är av rent statistisk karaktär. Deras "Economic Surveys" är årliga kommentarer och översikter av den ekonomiska utvecklingen i olika delar av världen, samt innehåller dessutom en del statistiska uppgifter om det aktuella ekonomiska läget. De är den allmänna "World Economic Survey" och de mera detaljerade "Economic Survey of Europe", "Economic Survey of Asia and the Far East", och "Economic Survey of Latin America". I övrigt utges periodiska "Economic Bulletins" för dessa områden under tiden mellan de årliga översikterna.

Ekonomiskt skeende och trender i U.S.A. tilldrar sig numera en mycket stor uppmärksamhet och de belyses bäst i "Economic Report of the President" och "Survey of Current Business". Den förra utges två gånger om året, i januari och juli, medan den senare utkommer varje månad.

*Publikationer utgivna av Industriens Utredningsinstitut**

Strukturomvandlingen i jordbruket. Odd Gulbrandsen (1957). 252 s.	24:50
Bilägaren och bilen (1956). 112 s.	9: 50
Industrien och förgubningen (1955). 128 s.	7: —
Kemisk industri. Alv Elshult och Ingvar Svennilson under medverkan av Hans Wagner (1955). 215 s.	14: —
Nationaliseringen i England. Erik Höök (1955). Multilith. 88 s.	4: —
Bostadsefterfrågan — med hänsyn till hushållens inkomster och sammansättning. Stig Rydorff (1955). Stencil. 88 s. Utgången.	5: —
Svensk television. Efterfrågan, tillverkning, import. En prognos (1954). Stencil. 135 s.	3: —
Den fria världens råvaruförsörjning (1954). 215 s. Utgången.	8: —
Tjänstemännen och den industriella omvandlingen. Erik Höök (1953). 114 s. (I samarbete med SNS).	5: 50
Svenskt distributionsväsende. Roland Artle (1952). 238 s. Utgången.	14: —
Befolkningsutveckling och arbetskraftförsörjning. Erik Höök (1952). 193 s.	14: —
Svenskt transportväsende. Carl Wilhelm Petri (1952). 294 s. Utgången.	14: —
Inkomstfördelningen i Sverige. Ragnar Bentzel (1952). 227 s.	14: —
Svensk industriell företagarverksamhet, band 1 och 2. Erik Dahmén (1950). 428 + 295 s.	28: —
Industriproblem 1950 (1950). 160 s.	6: —
Europas ekonomi ur balans (1948). 60 s.	3: —
Den norrländska skogsnäringens konjunkturkänslighet under mellankrigsperioden. Erik Ruist och Ingvar Svennilson (1948). 143 s.	7: —
Flykten från skogsbygden. Jan Wallander (1948). 365 s.	15: —
Studier i den svenska skoindustriens struktur. Rickard Elinder (1948). 255 s.	12: —
Norrlands arbetskraftsbalans. Ingvar Svennilson (1946). 68 s.	2: —
Studier i svenska textila industriers struktur. Folke Kristensson (1946). 503 s.	19: —
Sveriges arbetskraft och den industriella utvecklingen. Gösta Ahlberg och Ingvar Svennilson (1946). 176 s.	6: —
Utvecklingslinjer inom svensk skogsindustri. Erland Waldenström (1946). 48 s.	1: —

Småtryck

1. Samhällsplanering och industrilokalisering. Jan Wallander (1956)
2. Långtidsprogrammet och verkligheten. Jan Wallander (1956)
3. Skrothandels ställning och betydelse i samhällsekonomin. Erik Höök (1956)
4. En arbetstidsförkortning — verkningar i olika industriföretag. Lars Nabaeth (1956)
5. Produktivetsproblem i den penning- och lönepolitiska diskussionen i vårt land. R. Bentzel (1956)
6. Om aggregation av produktionsfunktioner. R. Bentzel (1957:1)
7. Verkstadsindustrins orderstatistik, R. Bentzel (1957:2)

* I denna förteckning har skrifter som publicerats före 1946 utelämnats. En fullständig förteckning kan erhållas på begäran.

